

SARS CONSULTATION PAPER ON VAT MODERNISATION: E-INVOICING, INTEROPERABILITY FRAMEWORK AND E-REPORTING

August 2026

Boitatolo: Dikahare tsa Pampiri ena ya Dipuisano di itshetlehlile hodima kutlwisiso ya jwale ya SARS e mabapi le moralo wa tshebetso o lohothwang o mabapi le VAT ya sejwalejwale mme tsona di rerile feela ho bebofatsa dipuisano le bakgathatema. Maikutlo, ditlhahiso le phethahatso ya tse hlahositsweng pampiring ena di ka tjhoriswa ho latela maikutlo a bakgathatema, manollo e nngwe mmoho le ho latela molao o sebetsang kapa metjha ya leano.

**PAMPIRI YA DIPUISANO YA SARS E MABAPI LE HO NTJHAFATSWA HA VAT: *E-INVOICING*,
MORALO WA TSHEBEDISANO YA MEKGWATSHEBETSO LE *E-REPORTING***

Tafolana ya Dikahare

Kgutsufatso	1
Kgaolo ya 1: Selekela le Moelelo	3
Kgaolo ya 2: Sepheo le Maikemisetso.....	4
Kgaolo ya 3: Polelo e mabapi le Tshebetso e fumanwang ke Molefalekgetho	4
Kgaolo ya 4: Kakaretso ya Taolo ya jwale ya VAT mmoho le Ditshitiso tsa Bohlokwa	5
Kgaolo ya 5: Mmotlolo o Lohothwang - Lepatlelo la VAT e Dijithale.	5
e-Invoice ke eng?	7
Moralo wa tshebetso wa Tshebedisano ya Mekgwatshebetso (IF) ke eng?	8
e-Reporting ke eng?	10
Tema le Boikarabelo ba Mokgathatema ka mong Mmotlolong wa VAT e Dijithale:.....	11
Kgaolo ya 6: Melemo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale	13
Kgaolo ya 7: Ditlwaello tsa Lefatshe ka Bophara mmoho le Dithuto	15
Kgaolo ya 8: Leeto la Phethahatso	16
8.1 Mokgahlelo wa 1: Ditokisetso.....	17
8.2 Mokgahlelo wa 2: Tshibollo ya Tharollo.....	17
8.3 Mokgahlelo wa 3: Nnetefatso (Diteko tsa Tiisetso ya Boleng).....	17
8.4 Mokgahlelo wa 4: Teko	18
8.5 Mokgahlelo wa 5: Phethahatso ho ya ka Mehato	18
Kgaolo ya 9: SARS le Kgahlamelo ya sena hodima Bakgathatema mmoho le Dipuisano	19
Kgaolo ya 10: Phethelo	26

Kgutsufatso

Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) di leetong la ho fetohela ho tsa sejwalejwale le tla n kang dilemolemo jwalokaha ho lohothwa Pampiring ya SARS e mabapi le ho fetohela ho tsa sejwalejwale ya 3.0 (SARS Modernisation 3.0 Whitepaper¹.) Tlasa lenaneo lena, mokgatlo o leka ho ntjhafatsa sethala sa ona sa taolo ya lekgetho ho fetohela mokgwatshebetsong o bohlale, o kgannwang ke deitha le o dijithale ho ntlafatsa tshebeletso ya balefalekgetho, ho ntlafatsa boikobelo ba tefo ya lekgetho ka boithaopo le ho tshehetsa taolo ya kapele, e bonaletsang le thehilweng ho qojweng ha tse ka bakang kotsi.

Ho latela Pampiri ya Dipuisano ya ho fetolela Lekgetho la Boleng bo Ekeditsweng (VAT) ho ba la Sejwalejwale ya 2003, Pampiri ya Dipuisano e mabapi le ho fetohela ho VAT ya Sejwalejwale ke karolo ya motheo o batsi wa Lenaneo la ho fetohela Sejwalejwaleng. Yona e sutha mokgweng wa pele wa tsebahatso ya taolo ya VAT e etswang ka ho kgutlela morao ho ya mokgweng wa *e-Invoicing*, tshebedisano ya mekgwatshebetso, *e-Reporting* mme ka mora nako e itseng, re qetelle re fetohela hlahlobong ya othomathike ya VAT.

VAT ya Sejwalejwale ke boiteko bo mawala ba ho fetola lepatlelo la VAT la Afrika Borwa ka ho etsa hore taolo ya VAT le boikobelo e be tsa othomathike. Qetellong re habile ho ba le mmotlolo wa VAT *auto-assessment*, moo boikobelo ba tefo ya lekgetho ka balefalekgetho e bang ntho “e iketsahallang feela” jwalo ka karolo ya metjha e tlwaelehileng ya kgwebo, ka ho arolelana deitha ya ka yona nako eo le SARS. Ka ho momahanya metjha ya VAT le ya meralo ya mehlodi ya kgwebo (ERP), mekgwatshebetso ya akhaonting, ya diinvoese, le ya tefo, mmotlolo ona o motjha o habile ho fokotsa diphoso mmoho le nako e mabapi le ho faelwa ho etswang ka matsoho, mme sena se tla potlakisa dipusetso tsa VAT, mme e fokotse tlhokeho ya dioditi kapa hona ya ho etsa dinnetefatso ka mora nako.

¹ SARS Modernisation Whitepaper 3.0, 2025/26–2029/30, describes SARS Modernisation 3.0 as a programme to transform SARS’s tax administration platform into an intelligent digital system embedded with data science and artificial intelligence, including the modernisation of VAT administration.

Mahlale a tswetseng pele maiketsetso (Advanced AI) mmoho le dithulusi tsa manollo di tla sebetsa ka morao ho tsena ho manolla deitha yohle ya lethathama lohle la boleng ho hlwaya diphoso le tse ka bakang kotsi, sena se thuse SARS ho fokisa boqhekanyetsi le ho se ikobele tefo ya lekgetho e sa le ka nako le ho tsepamisa maikutlo hodima dinyewe tse ka bakang kotsi e kgolo.

Lepatlalelo lena le letjha le lohothwang la VAT le ahelletswe hodima dipilara tse tharo tsa motheo: *e-Invoicing*, Moralo wa tshebedisano ya mekgwatshebetso (IF), le *e-Reporting*. Dikarolo tsena di tla theha mmotlolo o bitswang *Decentralised Continuous Transaction Control and Exchange* (DCTCE).

Mmotlolo ona ka mora mona o tla bitswa ka hore ke "Mmotlolo wa VAT e Dijithale". Mmotlolo ona o ntse o ya o tsejwa e le o sebetsang hantle le ho feta matjhabeng. Qetellong, o tla etsa hore ho be le tikoloho e loketseng boikobelo e tlang ho ntlafatsa nnetefaletso, e tlang ho fokotsa matsapa, e tlang ho kwala sekgeo sa VAT le ho kgothaletsa tshebedisano, le boikobelo ba VAT ba ka yona nako eo.

Mmotlolo wa VAT e Dijithale o lohothwang o ikemiseditse ho bontsha dithuto tsa matjhaba le ho arabela ditlhoko tsa Afrika Borwa ka ho tlisa tekatekano pakeng tsa boikobelo bo matla ba tefo ya lekgetho mmoho le bonolo bo ho etsa tsa kgwebo. Melemo ya *e-Invoicing*, *IF* le *e-Reporting* e akaretsa tshebeletso e ntlafetseng bakeng sa balefalakegtho, kuno ya tshebetso e phethahetseng ya ikhonomi mmoho le taolo e matlafetseng ya lekgetho la pokello ya lekgetho e ntlafetseng, phokotseho ya boqhekanyetsi le ponaletso e ntlafetseng.

Mmotlolo wa VAT e Dijithale o tla phethahatswa ka mekgahlelo, wa pele e tla ba wa teko, mme o latelwe ke wa boithaopi mme ka mora moo e be o tlamang. Tsela eo ka yona ho phethahatswa ho tlang ho etsahala ka yona ho tla latela dikarolo kapa makala a itseng a ikhonomi mme e ka nna ya fetoha ho latela hore na sena se etswa ha bonolo hakae, tse ka bakang kotsi ya boikobelo di eme jwang le hore matshwao a sekgeo sa VAT le mabaka a mang a eme jwang. Katleho ya sena e tla itshetleha hodima tsela ya ho tsebahatsa sena, thuso mmoho le botsamaisi ba diphetoho ho tswa ho SARS le bakgathatema kaofela ha bona.

Ho bapa le maikemisetso a mawala a SARS a ho sebetsa mmoho le bakgathatema ho ntlafatsa tikoloho ya tsa lekgetho, Pampiri ya Dipuisano e mema bakgathatema bohle ho ba le seabo se mahlahlaha ho boptjweng ha mokgwatshebetso wa VAT wa maemo a lefatshe molemong wa Afrika Borwa. Ona ka ho qolleha o batlana le maikutlo a mokgathatema mabapi le popo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale, tsela e lohothwang e mabapi le ho phethahatswa ha sena, hore na balefalekgetho, bafani ba *software* mmoho le bakenadipakeng ba loketse sena na, ditjeo, tse ka bakang kotsi mmoho le melemo ya ho fetela mokgweng ona, mmoho le puso ya sena, maemo le ditshireletsi tse hlokehang ho tshehetsa lepatlelo le tshepahalang la naha le mabapi le VAT e Dijithale.

Kgaolo ya 1: Selelekela le Moelelo

Ho fetohela ho VAT ya sejwalejwale ho kgannwa ke tsepamo e hodima tshebeletso ya molefalekgetho mme sena se nkuwa e le ntlha ya bohlokwa ya mawala e qalang ditaba. Sepheo ke ho tla ka tikoloho e hlokanang dikgohlano le e bohlale ya VAT, moo "lekgetho le iketsahallang feela". Tlase mofuta o tjena wa kanale, SARS e tla buisana ha bonolo le metjha ya mekgwatshebetso e meng ya tsa kgwebo. Balefalekgetho ba ikobelang ba keke ba hlokomela motjha wa boikobelo ba tefo ya VAT hobane sena se tla etsahala ka tsela ya othomathike ha ba ntse ba etsa ditransekeshene tsa bona tsa tlwaelo tsa kgwebo. Ho fetohela mokgweng ona ho habedi, ke hwa thekenoloji le wa diteko moo balefalekgetho ba tla nneng ba fumana hore ho batla ho le bonolo ho buisana le SARS ka tsela eo e dulang e le teng, e hlokanang leeme le e dulang e sa fetoe.

Bolaodi ba makgetho lefatsheng ka bophara bo tloha mokgweng wa kgale wa ho etsa dinnetefatso tsa dikgutliso ka mora hore di etsahale ho fetohela dimmotlolong tsa boikobelo tse kgannwang ke deitha tse sebedisang ditransekeshene tse tsepameng tsa deitha tse haufi le ntlha ya ketsahalo ya ikhonomi. *e-Invoicing* mmoho le tlaleho ya dijithale di ntlafatsa boleng ba deitha, di fokotse metjha ya phethaphetho le ho ntlafatsa ho fikiwa ha boqhekanyetsi. Sena se kgontsha mebuso ho tshehetsa mebaraka e sebetsang ka ho phethahala, e nang le tlhodisano le e bonaletsang.

Kgaolo ya 2: Sepheo le Maikemisetso

Pampiri ena ya Dipuisano e mema maikutlo a mokgathatema mabapi le ho fetohela sejwalejwaleng ho lohothwang ha taolo ya VAT Afrika Borwa. Sepheo sa yona ke ho tshehetsa nonyomaikutlo e nang le lesedi, ho bebofatsa kutlwisiso e tshwanang, ho etsa diteko tsa boikgethelo ba leano le ho bokella boithuto bo sebetsang bo tlang ho thusa SARS ho tjhorisa moralo wa tshebetso wa taolo ya lekgetho o sebetsang ka ho phethahala le o akaretsang bohle.

Ho fetohela sejwalejwaleng hona ho lohothwang ho itshetlehile hodima lepatlelo la *e-Invoicing*, Moralo wa tshebedisano ya mekgwatshebetso (IF), le *e-Reporting*. Lepatlelo lena le reretswe ho ntlafatsa tsela eo molefalekgetho a sebeletswang ka yona, ho tshehetsa boikobelo bo phethahetseng, ho kgontsha hore ho be le dikgutliso tsa VAT tse seng di kentswe lesedi le itseng, mme ka mora nako e itseng, ho ba le motheo o tlang ho tsejwa e le VAT *auto-assessment* ho bapa le ponelopele ya SARS e mawala moo "lekgetho e bang ntho e iketsahallang feela".

Pampiri ena e batla maikutlo a mokgathatema mabapi le mmotlolo ona o lohothwang, tsela ya phethahatso, ditjeo, tse ka bakang kotsi, melemo mmoho le ditlhoko tse tlang ho dumella sena. Sepheo ke ho fumana maikutlo a ahang, a sebetsang le a thehilweng hodima bopaki a tlang ho tataisa ho tjhoriswa ha leano, mmotlolo le leeto la ho phethahatsa tsena.

Kgaolo ya 3: Polelo e mabapi le Tshebeletso e fumanwang ke Molefalekgetho

Ho fetohela Sejwalejwaleng ha VAT ho beha molefalekgetho wa kamoso boemong boo ho bona boikobelo ba VAT e bang ntho e thellang feela le eo boholo ba yona e leng ya othomathike, le hore sena e be karolo ya kamehla ya ho etsa tsa kgwebo ikhonoming e dumellang tsa dijithale. Ka dikanale tsena tsa dijithale tse sireletsehileng, tse sebedisanang, deitha e tsepameng ya diinvoese e phalla ka tsela ya othomathike pakeng tsa mekgwatshebetso ya kgwebo le SARS mme seo se fokotse tlhokeho ya tsepamisa dipalo ka

matsoho, ho qoba dinyehelo tse iphethaphethang mmoho le dioditi tse etsahalang ka morao ho nako. Balefalekgetho ba una molemo ka lebaka la tlhakisetsa e ntlafetseng, ho se rararahane ha dintho mmoho le tshepo, ka lebaka la ho bona dikoloto tsa VAT, dipusetso le maemo a boikobelo ka yona nako eo. Mesebetsi ya kamehla ya taolo e nolofatswa ka tsela ya nnetefatso e kgannwang ke mekgwatshebetso le metjha ya othomathike, mme sena se fokotse diphoso ho tswa mohloding, mme se ntlafaste nnetefatso le ho dumella hore ho be le diphetho tse potlakileng le tse seng di hlahlobile tse ka bakang kotsi.

Kgaolo ya 4: Kakaretso ya Taolo ya jwale ya VAT mmoho le Ditshitiso tsa Bohlokwa

VAT mona Afrika Borwa e laolwa jwalo ka lekgetho le thehilweng hodima boitlhlahlobo bo mofuteng wa invoese le khrediti ho phatlalla le saekele yohle ya bophelo ba VAT, ka mantswe mang, ho tloha ngodisong ho ya invoeseng le ho ya nyehelong ya kgutliso, tefo, pusetso, nnetefatso/oditi, tharollo ya kganyetsano mmoho le ho hlakolwa ha ngodiso. Le ha dielemente tsa mekgwatshebetso ona, tse kang nodiso, ho faelwa le tefo di se di le dijithale, moralo wa tshebetso wa jwale o ntse o tshepetse tshebedisong e sa hlophisehang hantle ya deitha ya invoese, mekgwatshebetso e arohaneng mmoho le taolong e etswang ka matsoho.

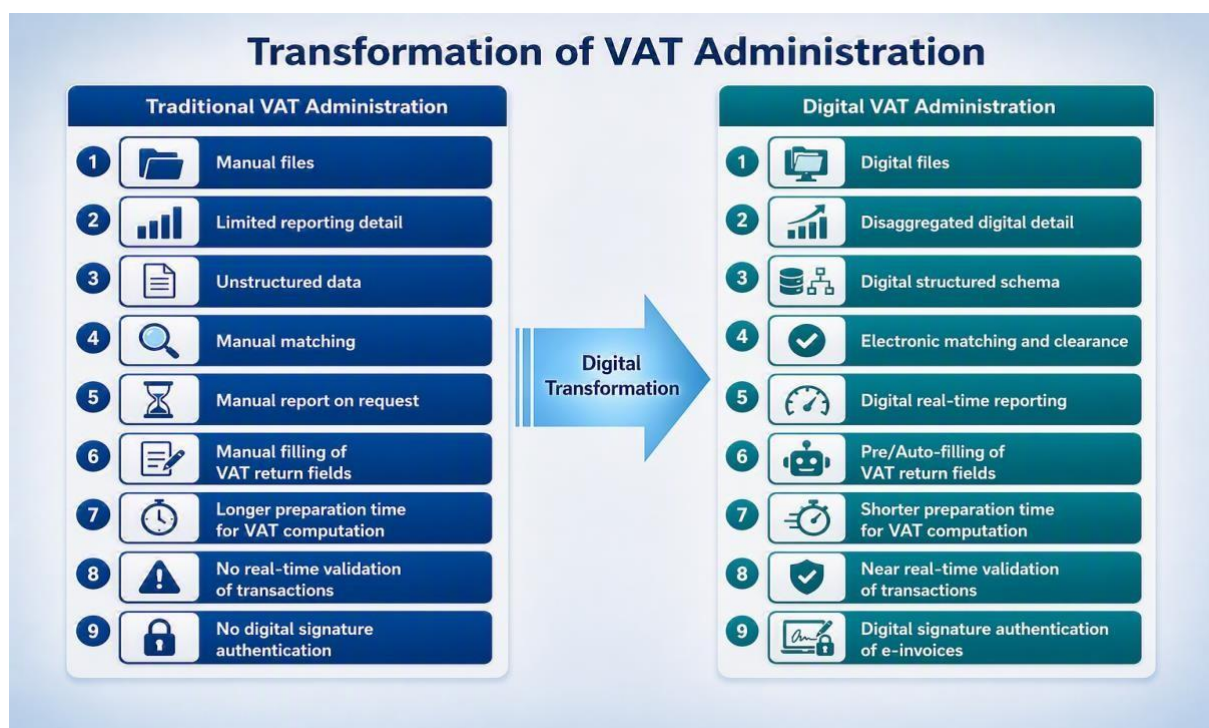
SARS e sebedisa mmotlolo o etsang oditi ka mora nako ho nnetefatsa dinyehelo tsa VAT mme ha e bone ditransekeshene tsohle mme e di bona feela ka mora hore dikgutliso di nyehelwe. Sena se baka hore ho be le ditjeo tse hodingwana tsa boikobelo, se thatafatsa taolo mme se bake tiehiso ya dipusetso bakeng sa balefalekgetho, sena se boela se fokotsa bokgoni ba SARS ba ho arabela tse ka bakang kotsi ho tsa boikobelo, boqhekanyetsi le sekgeo sa VAT ka ho phethahala.

Kgaolo ya 5: Mmotlolo o Lohothwang - Lapatlelo la VAT e Dijithale.

Mmotlolo o lohothwang o beha boikobelo ba VAT bohareng ba phallo e tlwaelehileng ya tsa kgwebo ka ho kgontsha phapanyetsano e tswellang le e sireletsehileng mmoho le tlaleho ya deitha ka tsela ya *e-Invoicing*, *IF* mmoho le *e-Reporting* lepatlelong lena. Ka ho kopanya deitha ena le lesedi le amehang la mokga wa boraro, SARS e tla kgona ho bopa tikoloho e

tshepahalang ya deitha e tshehetsang hlahlobo ya VAT e kgannwang ke bohlale ba maiketsetso, ho tla ba le ponaletso e ntlafetseng bakeng sa balefalekgetho mme ho tla be le ho kena dipakeng ho ntlafetseng ho shebaneng feela le mekgelo, tse sa tlwaelehang mmoho le boitshwaro bo bontshang tse ka bakang kotsi e kgolo.

Ho phethahatswa ha Mmotlolo wa VAT e Dijithale ho tla hloka diphetoho tse mmalwa tsa bohlokwa mmoho le ho fetolwa ha metjha ya lesedi ya kgwebo, jwalokaha ho hlalositse tafoleng ena e ka tlase.

Tafole ya 1: Phetoho ya Taolo ya VAT

SARS e hlalisa hore ho be le mmotlolo wa taolo ya VAT ya sejwalejwale o ahelletseng hodima dipilara tse tharo tse momahaneng: *e-Invoicing*, Tshebedisano ya Mekgwatshebetso (IF) le *e-Reporting*. Tlase mmotlolo ona, deitha ya ditransekeshene tsa VAT e phalla ka tshireletseho le ka yona nako eo pakeng tsa bafepedi, bareki, bafani ba tshebeletso mmoho le SARS, sena se kgontshe nnetefatso ho tswa mohloding, pono e ntlafetseng ho phatlalla le lethathama la boleng mmoho le boikobelo ba VAT bo tswellang ho sebetsa ka tsela ya othomathike. Mmotlolo ona o tshehetsa ho sutha mokgweng wa pele wa dioditi tse etswang ka mora nako ho leba mokgweng o behang tsohle leihlo, moo SARS e sebedisang deitha e tshepahalang ya ditransekeshene, eo ka mora nako, e tlang ho tshehetsa se bitswang VAT *auto-assessment* ha

ka lehlakoreng le leng ho ntse ho bolokwa ditokelo tsa molefalekgetho tsa ho tiisa kapa ho lokisa diphetho.

Lepatlalo lena le letjha le tsebisa ditaolo tse tswellang tsa ditransekeshene (CTC) ka ho sebedisa dintlha tsa phihlello ya marangrang bakeng sa phapanyetsano ya melaetsa ya deitha, moo deitha ya *e-Invoice* e nnetefatswang le ho arolelanwa ka yona nako eo transekeshene e etsahalang ka yona.

e-Invoice ke eng?

*e-Invoice*² ke invoese ya lekgetho e hlophisitsweng hantle, e kgonang ho balwa ke motjhine, e sebedisang mmotlolo o laetsweng wa deitha, e ntshuwang, le ho fetiswa, le ho amohelwa ka tsela e hlophisitsweng hantle ya elektronike e e dumellang hore e sebetswe ka tsela e thellang, e othomathike le e elektronike ho kena ka mekgwatshebetso ya akhaonting le ya ERP. Ena yona ha se PDF feela e skenuweng kapa e rometsweng ka imeile. E tlameha ho ba le dielemente tse tsepameng tsa deitha tse tla kgontsha hore ho be le nnetefatso, nyalano, momahanyo ya akhaonting mmoho le tlaleho ya VAT.

e-Invoice di tlameha ho ikamahanya le maemo/makgethi a tsona (mohlala: *EN16931 CIUS*, *UN/CEFACT Cross-Industry Invoice*, kapa *Peppol PINT BIS*), mmoho le ditlhoko tsa *e-Invoice* tse laetsweng ka molao o sebopehong sa Melawana e tlang ho hlahiswa. Tsena tse ikgethang tsa setekgenike tse lebelletsweng, hara tse ding, di tla arabela taba ya ho se lefiswe lekgetho hodima diphepelo tse itseng mmoho le kabo ya tsona.

Deitha ya *e-Invoice* e ka hlaloswa e le sete ya deitha e seng e nkuwe ho tswa ho di-*e-Invoice* ka botsona; kapa e ka nna ya ba motswako wa tsena.³ Hore e nkuwe e le tokomane ya makgonthe ho latela molao wa lekgetho, *e-Invoice* e tlameha ho ba le lesedi lohle le laetsweng ho latela ka moo le hlalositsweng ka teng ka hara melao le melawana ya lekgetho, ya tsa kgwebo, tsa akhaonting le ya tsa tlhodisano. *e-Invoice* e tlameha ho ikamahanya le melawana e itseng e mabapi le lekala la diketsahalo tsa mofepedi.

² Applicable to e-debit and e-credit notes.

³OECD. (2020). *Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration*. Online: https://www.oecd.org/en/publications/2020/12/taxadministration-3-0-the-digital-transformation-of-tax-administration_886337a7.html.

Ho lebelletswe hore *e-Invoice*/molaetsa wa elektronike wa makgonthe e tla ba tokomane ya tlwaelo ya tshehetso e lekanang le bopaki ba sekoloto sa VAT ka lehlakoreng la mofepedi, mme e tla ba ba kgulo ya VAT ka lehlakoreng la moamohedi. Yona e bile ke molaetsa wa elektronike bakeng sa mekgwatshebetso ya akhaonting ya mokga ka mong, ho rekota le ho tshehetsa tjhelete e keneng bakeng sa mofepedi mmoho le bokaalo ba ditshenyehelo bakeng sa moamohedi⁴.

Ditransekhene tsa VAT ka tlwaelo ha di hloke invoese mme kahoo di wela ka thoko ho tlhokeho e lohothwang ya *e-Invoicing*, diphepelo tse kgethiswang, diphepelo tse itseng tsa lekala mmoho le dikgulo, tsona di tla shebisiswa ka nako ya ho nonywa ha maikutlo le ha ho tluwa ka ho boptjwa hwa motjha o tebileng wa tharollo.

Moralo wa tshebetso wa Tshebedisano ya Mekgwatshebetso (IF) ke eng?

IF ke phapanyetsano e seng bohareng ya molaetsa ka tsela ya marangrang a bafani ba ditshebeletso, ho tshwana feela le bao ba fanang ka inthanete kapa phihlello ya imeile. Ho bebofatsa phihliso, tlhekelo, nnetefatso, mmoho le *e-Reporting* (moo ho hlokehang) ya *e-Invoice* pakeng tsa mofepedi/montshi le moreki/moamohedi, *IF* e momahanya lesedi la thekenolji (IT) ya mekgwatshebetso ya mekga ena. *IF* e kopanya bafepedi/bantshi le bareki/baamohedi ka tsela ya maano, maemo, ditataiso mmoho le marangrang (moo ho hlokehang) a kgontshang phapanyetsano ya di *e-Invoice*, deitha e tshehetsang le melaetsa ka tsela e tsepameng le e ikobelang.

Dintho tsena tse tharo tse latelang di bohlokwa haholo katlehong ya *IF*:

- a) Tshebedisano ya Mekgwatshebetso: *interoperability* (tshebedisano) e lokela ho ba teng ho sa natswe tikoloho ya tharollo ya balefalekgetho e mabapi le *e-Invoicing* kapa *e-Reporting*. Mohlala, diaterese tse sebediswang ke bafani ba ditshebeletso mmoho le bakgathatema ba bang ba amehang di tlameha ho fumaneha ha bonolo ho nnetefatsa

⁴ National Forum on Electronic Invoicing and Electronic Public Procurement. 30 September 2019. "Interoperability Charter for the Transmission of Electronic Invoices". Online: <https://fnfe-mpe.org/wp-content/uploads/2019/10/2019-09-30-FNFE-MPEInteroperability-Charter-Final-EN.pdf>.

phapanyetsano e tshepahalang le e sireletsehileng pakeng tsa mekga e mabapi le transekeshene.

- b) Tshireletseho: ho boloka botshepehi le tshireletseho, dikgokahanyo ka hara moralo wa tshebetso o lokela ho fella feela ho bakgathatema ba tjhaetsweng monwana (e leng mofepedi/montshi, moreki/moamohedi, bolaodi ba lekgetho, mmoho le bafani ba ditshebeletso ba tjhaetsweng monwana).
- c) Maemo: moralo wa tshebetso o hlalosa maemo a semantiki ao ka kopanelo a bopang sete ya dielemente e bohareng ya deitha ya *e-Invoice* e loketseng bongata ba ditransekeshene tsa lethathama la phephelo. Di *e-Invoice* di lokela ho ba sebopehong se hlokehang sa *syntax* ya setekgenike mme di lokela ho fihlisa ho latela maemo a seng a thehilwe a tsela ya phihliso ya molaetsa. Phihliso le tshebetso ya di *e-Invoice* e lokela ho ba e kgonehang ka tshebediso ya mekgwa e mengata ya phethahatso mmoho le dimmotlolo.⁵

Bana ba latelang ke bakgathatema ba bohlokwa ba *IF*:

- Mofepedi/Montshi.
- Moreki/Moamohedi.
- Mofani wa ditshebeletso kapa ntlha ya phihlello ya Mofepedi/Montshi.
- Mofani wa ditshebeletso kapa ntlha ya phihlello ya Moreki/Moamohedi.
- Mofani wa ditshebeletso kapa ntlha ya phihlello ya Bolaodi ba Lekgetho.

Bafani ba ditshebeletso ba bebofatsa phapanyetsano e sireletsehileng le e tshepahalang ya di *e-Invoice* ka thuso ya *IF*. Ba boela ba lekola hore na melaetsa e rometsweng e amohetswe ka nepo na ha ho ntse ho fanwa ka ditshebeletso tsa tlatsetso. Ditshebeletso tsena e ka nna ya ba phetoho/momahanyo ya deitha mmoho le nnetefatso ya ditokomane bakeng sa boikobelo

⁵ Business Payments Coalition. November 2019. "Overview of an e-Invoice Interoperability Framework". Online: <https://businesspaymentscoalition.org/wp-content/uploads/20191031-bpc-overview.pdf>.

ho bapa le maemo le tse itseng tse laetsweng. Mohlala; bafani ba ditshebeletso ba ka etsa mesebetsi ya tlhekelo e seng bohareng (nnetefatso) ya *e-Invoice* le e habedi (tlaleho e etswang ke bobedi e leng montshi le moamohedi) ya tlhekelo ya deitha ya *e-Invoice*. Bafepedi/Bareki mmoho le bolaodi ba lekgetho ba ka ikgethela ka bolokolohi bafani ba bona ba ditshebeletso.

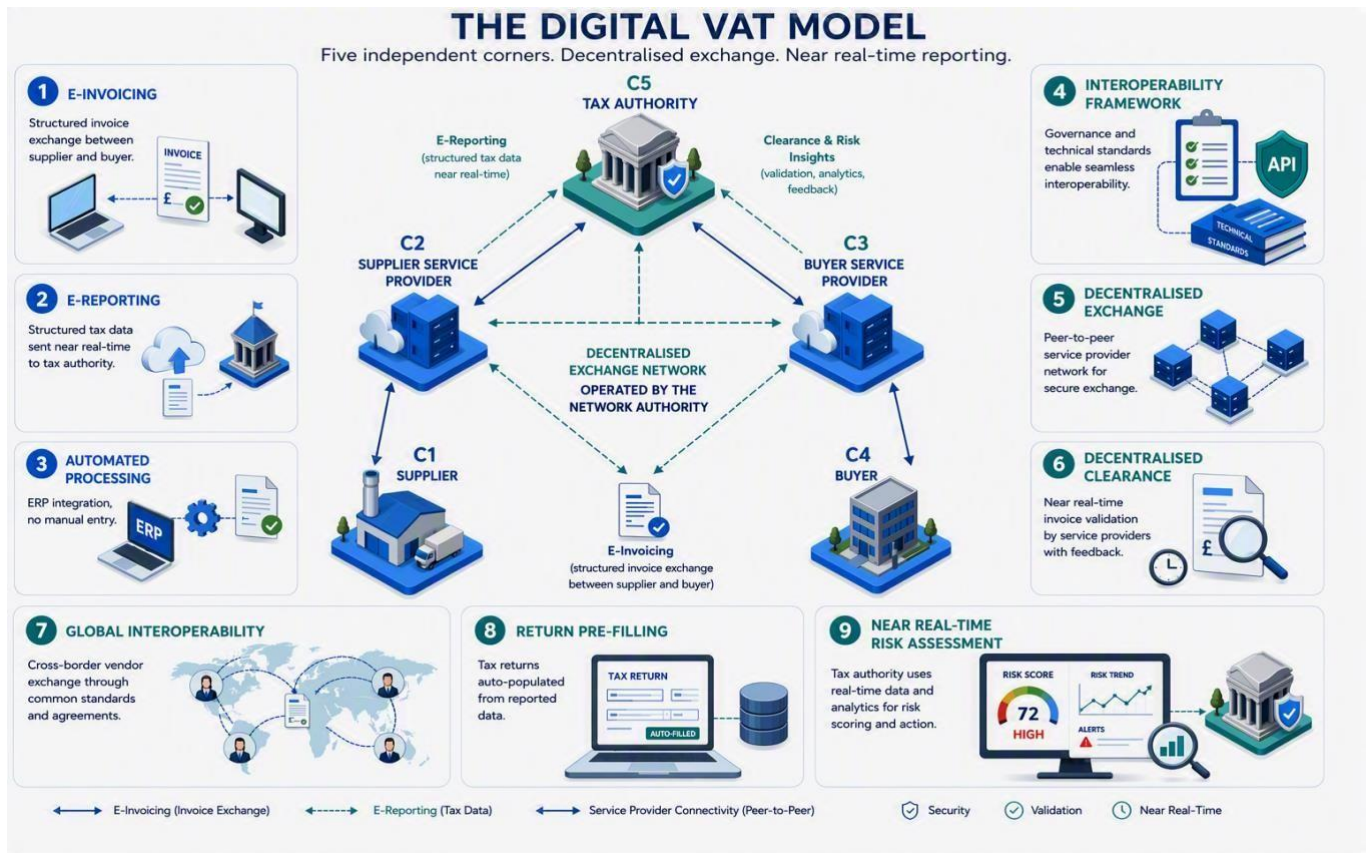
Molemo o moholo wa *IF* e seng bohareng ke hore e tlosa kotsi ya ho hloleha ha ntlha e le nngwe. Ho fapana le dimmotlolo tsa tlhekelo le phapanyetsano e bohareng, mona ho na le bafani ba bangata ba ditshebeletso, mme ebang a le mong a hloleha, ba bang ba tswela pele ho phetha mesebetsi e meng. Molemo o mong ke hore bolaodi ba lekgetho bo ka ikgethela ho fumana karolwana e itseng feela e mabapi le lekgetho molaetseng wa deitha ya felletseng wa *e-Invoice*, ka mora hore boleng ba deitha le boikobelo bo tjhaelwe monwana ke bafani ba ditshebeletso. Bolaodi ba lekgetho le bona ba hloka feela ho momahana, le ho tshehetsa bafani ba ditshebeletso, mme ha bo hloke ho momahana le bareki kaofela ha bona ka bonngwe. Bafani ba ditshebeletso ba laola boholo ba ditshebeletso tsa momahano le tshehetso le ditlalaente tsa bona.

e-Reporting ke eng?

e-Reporting ke mokgwatshebetso wa dijithale o romellang deitha ya *e-Invoice* ka tsela ya othomathike ho bolaodi ba lekgetho. Ho na le dimmotlolo tse fapaneng tsa *e-Reporting*, tse kang mofuta wa oditi e etsahalang ka mora nako le ya CTC, e ka nnang ya akaretsa mekgwa e fapaneng ya tlhekelo le phapanyetsano.

e-Reporting ka tsela ya CTC ke mofuta wa tlaleho o akaretsang deitha ya transekeshene ya VAT, e akaretsa deitha ya *e-Invoice*, e tlang ho nyehelwa ka tsela ya elektronike ho bolaodi ba lekgetho pele, ka nako eo, kapa ka mora nako e kgutshwane phapanyetsano eo ya deitha pakeng tsa mofepedi le moreki e tsahalang ka yona. CTC e akaretsa tlaleho e batlang e etsahala ka yona nako eo, mme e sebedisa deitha e hlahellang metjheng ya *e-Invoicing*. E nka monyetla wa, mme e sebetse mmoho le *e-Invoicing* mme e hloka hore balefalekgetho ba fetise deitha yohle ho tswa mekgwatshebetsona ya bona ya akhaonting. Ka ho akaretsa ntlha ya tlatsetso ya phihlello ho *IF*, *e-Reporting* e etsahalang ho bolaodi ba lekgetho e ka bebofatswa ka tsela ya *IF*.

Mmotlolo wa VAT e Dijithale o hlaloswa ka setshwantsho sena se ka tlase:

Setshwantsho sa 1: Mmotlolo wa VAT e Dijithale

Tema le Boikarabelo ba Mokgathatema ka mong Mmotlolong wa VAT e Dijithale:

a) Khona ya Pele (C1): Mofepedi/Montshi

- C1 o tlameha ho ntsha e-Invoice ho tswa ho *software* ya hae ya akhaonting e le sebopehong sa dijithale. Sena se boella hore C1 o tlameha ho ba le *software* ya akhaonting e nang le bokgoni ba ho ntsha (ho amohela le ho sebetsa ka tsela ya othomathike) *e-Invoice*, ho latela tlhaloso e ntjha e lohothwang e akaretsang IT le maemo a molao wa VAT. Mothating ona *e-Invoice* e bitswa ka hore ke *e-Invoice* e sokang e hlekelwa.

- C1 o tlameha ho kgetha, ho thonya le ho ba le kontraka le mofani wa tshebeletso ya *IF* ya tjhaetsweng monwana e leng Khona ya Bobedi (C2) ho tswa lenaneng le phatlaladitsweng ke Bolaodi ba Marangrang.
- C1 o tlameha ho ikobela melao le melawana ya Bolaodi ba Marangrang
- C1 o tlameha ho nyehelana ka *e-Invoice* ho C2 e mofuteng wa dijithale ka nako e haufi le ka yona nako eo hore e nnetefatswe le ho hlekelwa.

b) Khona ya Bobedi (C2): Ntlha ya Phihlello

- C2 o tlameha ho ba mofani wa tshebeletso ya nnetefaditsweng le ho tjhaelwa monwana ke Bolaodi ba Marangrang.
- C2 o tlameha ho ba le kontraka le C1 mme a be le bokgoni bo hlokehang ba IT ho ka fumana di *e-Invoice* ho tswa ho C1, ho etsa nnetefatso le tlhekelo pharaletseng, le ho fetisetsa *e-Invoice* ena e nnetefaditsweng ho Khona ya Boraro (C3) le ho Khona ya Bohlano (C5) ka thuso ya marangrang a *IF*. Sena se akaretsa ho etsa kopo ya maemo a laetsweng a setekgenike mmoho le ditlhoko tsa molao tsa VAT ka nako e haufi le ka yona nako eo. Ebang nnetefatso e atlehile, *e-Invoice* e a hlekelwa mme e fetiswe, ebang ho se jwalo e tla qhelelwa ka thoko mme e kgutlisetswe ho C1 hore e lokiswe le ho boela e nyehelwa hape. Motjha ona o nnetefatsa hore boikobelo bo qala mohloding mme sena se fedise diinvoese tseo e seng tsa nnete tsa lekgetho.
- C2 o tla be kontraka le Bolaodi ba Marangrang, mme boitlamo ba ona le tshebetso bo tla laolwa ke tumellano ya maemo a tshebeletso.

c) Khona ya Boraro (C3): Ntlha ya Phihlello

- C3 o tlameha ho ba mofani wa tshebeletso ya nnetefaditsweng le ho tjhaelwa monwana ke Bolaodi ba Marangrang.
- C3 o tlameha ho ba le kontraka le C4 mme a be le bokgoni bo hlokehang ba IT le ho hokahana le marangrang a *IF* ho fumana di *e-Invoice* ho tswa ho C2, ho etsa nnetefatso e pharaletseng ya di *e-Invoice* boemong ba moamohedi, e leng Khona ya Bone (C4). Ka mora nnetefatso e atlehileng, C3 o fetisetsa *e-Invoice* ka nako e haufi le ka yona nako eo ho C4 le ho C5 mme a romelle tiisetso ya seo ho C2. Ebang nnetefatso e sa atleha, *e-Invoice* e kgutlisetswa ho C2 hore e lokiswe le ho boela e nyehelwa hape.
- C3 o tla be kontraka le Bolaodi ba Marangrang, mme boitlamo ba ona le tshebetso bo tla laolwa ke tumellano ya maemo a tshebeletso.

d) Khona ya Bone (C4): Moreki/Moamohedi

- C4 o tlameha ho kgetha, ho thonya le ho ba le kontraka le mofani wa tshebeletso ya *IF* ya tjhaetsweng monwana e leng (C3) ho tswa lenaneng le phatlaladitsweng ke Bolaodi ba Marangrang.
- C4 o amohela e-Invoice e hleketsweng ho tswa ho C3 mme o tlameha ho ba le bokgoni ba IT ba ho amohela, ho sebetsana le ho arabela di *e-Invoice* ka hara mokgwatshebetso wa hae wa akhaonting, ho akareditswe le ho bontsha maemo a VAT a phumano eo. *e-Invoice* e sebetswa ka tsela ya othomathike, mme ka mora moo C4 o romela karabo ho C3 moo a tiisang hore o e fumane le hore e sebeditswe VAT ho latela tsa akhaonting (ke hore ka botlalo, hannyane kapa ha eso tsekwe). C3 jwale o fetisetsa *e-Invoice* le maemo a VAT ho C5, sena se bopa karolo ya motjha wa tlhekelo e habedi moo *e-Invoice* e hleketsweng e tlalehwang ho C5 ke C2 le C3 ka bobedi ba bona. C4 o tlameha ho ikobela melao le melawana ya Bolaodi ba Marangrang.

e) Khona ya Bohlano (C5): Ntlha ya Phihlello ya Bolaodi ba Lekgetho

- C5 ke mofani wa tshebeletso ya thontsweng boemong ba SARS. C5 o tla fumana deitha ya ditransekeshene tsohle tsa VAT ya balefalekgetho (mofepedi (C1) le moamohedi (C4)) ho tswa ho C2 le C3. Deitha ena e tla tlalehwa ho SARS hore e sebedisetswe botsamaisi ba tse ka bakang kotsi le ho sebetswa. Deitha e tla thusa SARS ho tlatsa dikgutliso tsa VAT (mme sena se tla qetella se bakile hore ho be le hlahlobo ya othomathike ya VAT), tse tlamehang ho tiiswa kapa hona ho lokiswa ke molefalekgetho ho sireletsa motheo wa wa boitlhahlobo.
- C5 o tlameha ho hokahana le bafani bohle ba tshebeletso ba sebetsang ka hara *IF*.
- C5 o tla be kontraka le Bolaodi ba Marangrang, mme boitlamo ba ona le tshebetso bo tla laolwa ke molao wa lekgetho le/kapa tumellano ya maemo a tshebeletso.

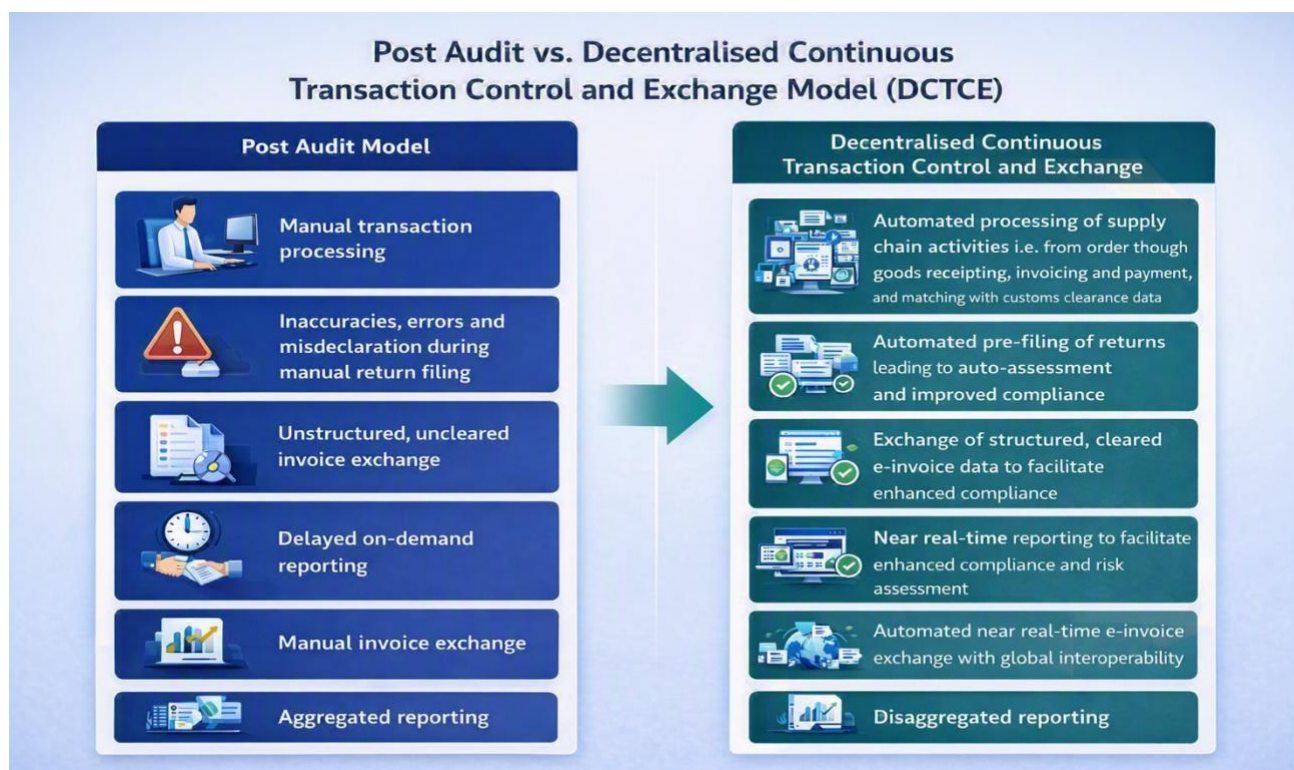
Kgaolo ya 6: Melemo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale

- 1) Bakeng sa balefalekgetho, o fokotsa matsapa a boikobelo, o ntlafatsa nepahalo, o akofisa dipusetso, mme o etsa hore metjha ya tshebetso ya VAT ka hara

mekgwatshebetso ya kgwebo e be bohareng, o fana ka ponahalo e ntlafetseng ya ka yona nako eo mmoho le nnetefaletso.

- 2) Bakeng sa ikhonomi, o thusa ho kwala sekgeo sa VAT, o ntlafatsa bonolo ba ho etsa tsa kgwebo, o kgontsha momahanyo e batsi ya dijithale mmoho le tshebedisano ya mekgwatshebetso mona lapeng le matjhabeng mme o ntlafatsa pebofatso ya kgwebisano.
- 3) Bakeng sa SARS le mmuso, o ntlafatsa diphetho tsa boikobelo ka tshebediso ya deitha ya ka yona nako eo, o ntlafatsa tshebetso e phethahetseng ka ho tsepamisa maikutlo hodima dinyewe tse ka bakang kotsi e kgolo, o ntlafatsa tshebetso e phethahetseng ya phumantsho mmoho le ponaletso ya lekala la setjhaba, mme e thehe motheo o batsi bakeng sa taolo ya tsa lekgetho.
- 4) Mmotlolo wa VAT e Dijithale o sutha ho tswa mokgweng wa tshebetso ya matsoho, le mokgwatshebetsong wa ho oditwa ha dikgutliso ka mora nako ho ya ho o tswelang, o kgannwang ke tikoloho ya deitha ya boikobelo.

Tafole e ka tlase mona e hlalosa ka moo Mmotlolo wa VAT e Dijithale o tlang ho tswela balefalekgetho le SARS molemo kateng.

Tafole ya 2: Oditi e etswang ka mora nako papisong le DCTCE

Kgaolo ya 7: Ditlwaelo tsa Lefatshe ka Bophara mmoho le Dithuto⁶

e-Invoicing le *e-Reporting* di ntse di ya di ata lefatsheng ka bophara, dinaha di ntse di latela mekgwa e fapapaneng ho latela maikemisetso a tsona a boikobelo ba tefo ya lekgetho.

Dinaha tsa Latin America tse kang Mexico, Brazil, le Chile di se di phethahaditse mokgwa o tlamang wa tlhekelo ya diinvoese ka yona nako eo bakeng sa tsohle tse mabapi le kgwebo. Mexico e sebetsana le di *e-Invoice* tse ka bang 10 billion ka selemo, mme sena se fokotsa boqhekanyetsi haholo. Mexico le Chile di fokoditse sekgeo sa tsona sa VAT ka diphesente tse 50. Brazil e ntlafaditse boikobelo ba lekgetho naheng ka bophara, mme ke dikgwebo tse fetang 2.1 million tseo jwale di seng di ntsha di *e-Invoice* mme ho fokiswa ha boqhekanyetsi ho se ho potlakile. Dikatlheho tsena di bontsha ka moo kuno ya pokelllo ya lekgetho e ka ntlafalang ka teng ha ho etswa diphetoho tsa dijithale⁷.

Dinaha tsa Yuropa tsona di ikgethetse tshebedisano ya mekgwatshebetso. Boiteko bo bitswang *European Union's ViDA*⁸ (VAT in the Digital Age) bo ikemiseditse ho nyalanya *e-Invoicing* mmoho le tlaleho ya dijithale pakeng tsa dinaha tsohle tseo e leng ditho ka sepheo sa ho lwantshana le boqhekanyetsi ba VAT le ho etsa hore metjha e be e tshwanang. Dinaha tse kang Italy di hloka hore ho be le tlhekelo ya diinvoese ha ho etsahala tsa kgwebo pakeng tsa dikgwebo (B2B) le pakeng tsa kgwebo le moji (B2C) mme tsena di etsahala kanaleng e bohareng haesale ho tloha ka 2019, mme sena se bile le phokotso e bonahalang ya sekgeo sa VAT mme ya baka hore ho be le boikobelo bo phahameng bakeng sa bohle. France e rerile ho phethahatsa mmotlolo o seng bohareng wa dikhona tse hlano bakeng sa *e-Invoicing* ya B2B mmoo le tlaleho.

Dinaha tsa Asia tse kang India di sebedisa mokgwa o phethahatswang ka mekgahlelo ho itshetlehilwe hodima tekanyetso ya tjhelete e keneng ka sepheo sa hore ho be le *e-Invoicing* hannyanehannyane, ho etsa hore dikgwebo tse nnyane le tse mahareng di tlwaele boikobelo. China e ntse etsa diteko tsa sethala se kopaneng sa *e-Invoicing* le ho anetsa sena butlebutle.

⁶ OECD. 28 September 2022. *Tax Administration Digital Transformation and Electronic Invoicing: Initial Findings*. Online: https://www.oecd.org/en/publications/tax-administration-3-0-and-electronic-invoicing_2ffc88ed-en.html.

⁷ OpenText. (2023). *2024 Guide to Global e-Invoicing Mandates*. OpenText Position Paper.

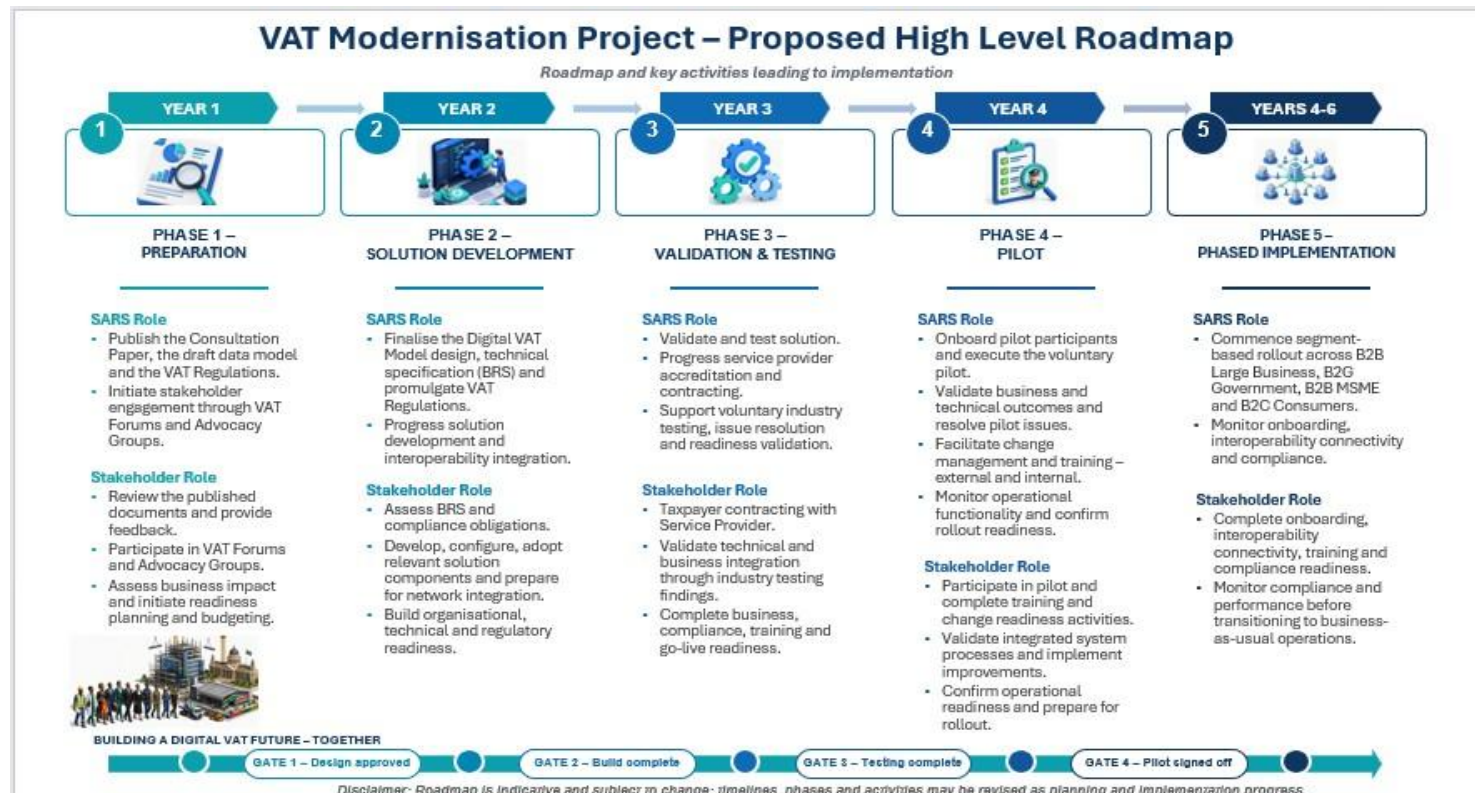
⁸ European Commission (2022). *VAT in the Digital Age – Final Report, Volume 1: Digital Reporting Requirements*.

United States (e nang le popeho e fapaneng ya lekgetho e se nang VAT) ha e na thomo ya naha ka bophara ya B2B *e-Invoicing* empa e ntse e etsa diteko bakeng sa phapanyetsano ya diinvoese ka tshebediso ya marangarang makaleng a itseng.

Kgaolo ya 8: Leeto la Phethahatso

Mmotlolo wa VAT e Dijithale o tla phethahatswa ka motjha o butlebutle, o akaretsang bohle le o nnetefatsang botsitso, o laolang tse ka bakang kosti le o dumellang nonyomaikutlo le boithuto bo tswellang, tjhoriso le hore bakgathatema ba be boemong ba ho ka o amohela. SARS e rerile leeto la ho amohela sena ka tsela e akaretsang boitokisetso, tshibollo ya tharollo, nnetefatso, diteko mmoho le ho phethahatswa ha sena butlebutle, ka seabo sa boithaopo se tshehetsang boithuti le tjhoriso.

Leeto la ho phethahatswa ha sena le hlalose ke setshwantsho sena se ka tlase:

Setshwantsho sa 2 Tsela e Lohothwang e Hlaloswang ka Bobatsi

8.1 Mokgahlelo wa 1: Ditokisetso

Mokgahlelo wa 1 o tsepamisa maikutlo hodima diphuphutso, manollo mmoho le nonyomaikutlo e batsi ya bakgathatema ho tjhorisa boikgethelo ba leano, ho lekola boitokisetso ba lekala le ho tla ka popeho e matla ya tharollo. Dipuisano tsa sethatho le mekga ya indasteri, bafani ba tshebeletso mmoho le barekisi ho lebelletswe hore di qale ka la 2026/2027 mme di hule nako e ka bang dikgwedi tse 12. Mokgahlelo ona o tla boela o akaretsa ho phatlalatswa ha moralo wa melawana ya VAT.

8.2 Mokgahlelo wa 2: Tshibollo ya Tharollo

Mokgahlelo wa 2 o rala le ho bopa tharollo ya VAT ya sekwalekwale le ho dumella tikoloho ya setekgenike, ya molao le ya puso. Yona e akaretsa ho hlalosa ha maemo, tse itseng tse ikgethang mmoho dimotlolo tsa tshebetso tsa kgokahanyo ya tshebedisano ya mekgwatshebetso mmoho le phapanyetsano ya deitha, mme sena ho lebelletswe hore se nke nako e ka bang dikgwedi tse 12 ka 2027/2028. Mokgahlelo ona o tla boela o akaretsa ho tsebiswa semmuso ha melawana ya VAT.

8.3 Mokgahlelo wa 3: Nnetefatso (Diteko tsa Tiisetso ya Boleng)

Mokgahlelo wa 3 o nnetefatsa boleng ba tharollo tlasa tikoloho e laolehang ya diteko moo bakgathatema ba ithaopileng ba tlang ho tiisa tshebetso, ho supa tse ding tse etsahalang ka nako ya tshebetso mmoho le ho tjhorisa metjha pele sena se phethahatswa. Diteko di tla tsepamisa maikutlo hodima tshebetso, tshebetso e phethahetseng mmoho le ho lokela tshebetso, mme ho lebelletswe hore sena se tla nka nako e ka bang dikgwedi tse 6 ka 2028/2029.

8.4 Mokgahlelo wa 4: Teko

Mokgahlelo wa 4 o etsa diteko le bakgathatema ba ithaopileng ho tswa makaleng a bohlokwa a tikoloho ya tsa tlhahiso ho etsa diteko tsa nnete le ho tiisa hore tsohle di loketse ho phethahatswa ho tloha qalong ho isa qetellong. Dihlopha tsa IT di ikakgela ka setotswana ditekong tsena mmoho le SARS le bafani ba tshebeletso ho hlaola tsa setekgenike tse ka bakang tshitiso. Seo ho ithutilweng sona ho tla bopa ditjhoriso tsa ho qetela pele sena se phethahatswa bakeng sa bohle, mme mokgahlelo ona o lebelletswe ho nka nako ya dikgwedi tse ka bang 6 ka 2029/2030.

8.5 Mokgahlelo wa 5: Phethahatso ho ya ka Mehato

Mokgahlelo wa 5 o tsebisa ka tharollo ho latela mehato, mme sena se tataiswa ke thomo mmoho le ditekanyetso tsa tjhelete e keneng, mme tsena di tsamaisana le methamo ya ditransekeshene, boitokisetso ba indasteri mmoho le tse etsahalang letsatsi le letsatsi (ho akareditswe le mekgelo e itseng ya lekala mmoho le ya makala a hlokolosi haholo). Balefalekgetho ba baholo ba lebelletswe ho ba ba pele ba ho ananela sena ka boithapo, mme kananelo ya sena ka setlamo ho tla latela hamoraonyana. Seabo sa boithaopi ka lekala lefe kapa lefe kapa boholo kapa bonyenyane ba kgwebo le bona bo tla ba teng. Tsela eo ka yona ho phethahatswa ho tlang ho etsahala ka yona ho tla latela dikarolo kapa makala a itseng a ikhonomi mme e ka nna ya fetoha ho latela hore na sena se ananelwa ha bonolo hakae, tse ka bakang kotsi ya boikobelo di eme jwang le hore matshwao a sekgeo sa VAT le mabaka a mang a eme jwang na. Ho phethahatswa ha sena ho lebelletswe hore ho qale selemong sa khalendara sa 2030 mme ho fetele dikgweding tse ka bang 36.

Mokgahlelo wa 5a: Balefalekgetho ba Baholo mmoho le Dikgwebo (B2B)

Mokgahlelo wa 5a o beha ka pele balefalekgetho ba baholo mmoho le dikgwebo, ka lebaka la mekgwatshebetso ya bona e tsweng pele le bokgoni ba bona ba ho ananela *e-Invoicing*, ho momahana le bafani ba tshebeletso mmoho le hokahana le *IF*. Kananelo ya sena ka potlako

ho lebelletswe hore ho tlise melemo ya othomathike esale ka nako le ho kgothaletsa kananelo ya sena ho phatlalla le mathathama a phephelo.

Mokgahlelo wa 5b: Kgwebo-ho leba ho-Mmuso (B2G)

Mokgahlelo wa 5b o atolosetsa tharollo ho ditheo tsa mmuso ho kgontsha kamohelo ya setlamo ya di *e-Invoice* bakeng sa phumantsho, ho ntlafatsa ponahalo, taolo le ponaletso. Karolo ena e ka nna ya behwa ka pele ho bapa le dikgwebo tse kgolo ha ho tluwa ho tsa phethahatso.

Mokgahlelo wa 5c: Dikgwebo tse Nnyane-nnyane, tse Nnyane mmoho le tse Mahareng (B2B)

Mokgahlelo wa 5c o atolosetsa ho phethahatswa ho akaretsa Dikgwebo tse Nnyane-nnyane, tse Nnyane mmoho le tse Mahareng (MSMEs). Le ha melemo e le meholo, kananelo e tla ba e tswellang ya dilemolemo ka lebaka la bokgoni bo fapaneng ba meralo ya motheo, e tshhetswang ke kamohelo le thuso e tshwanetseng.

Mokgahlelo wa 5d: Kgwebo-ho leba ho-Moji (B2C)

Mokgahlelo wa 5d o akaretsa ditransekeshene tsa balefalekgetho ba sa ingodisetsang VAT, dikgwebo le bao qetellong e bang baji ka sepheo sa ho ntlafatsa ponahalo e batsi ya ikhonomi. Ho ka nna ha fanwa ka dikgothatsi ho kgothaletsa kananelo le nnetefatso ya diinvoese.

Kgaolo ya 9: SARS le Kgahlamelo ya sena hodima Bakgathatema mmoho le Dipuisano

SARS e latela motjha wa dipuisano o akaretsang bakgathatema bohle mmoho le tsela ya botsamaisi ba diphetoho ho tshehetsa Mmotlolo wa VAT e Dijithale, ho nnetefatsa hore kabelo ya bakgathatema e bopa ho rala le ho phethahatswa ha mokgwatshebetso wa VAT o tlang ho sebetsa le o tla tsamaisana le dinnete tsa kgwebo le tsa ikhonomi. SARS e tla nnetefatsa hore Mmotlolo wa VAT e Dijithale o tshehetswa ke maemo a hlakileng, mekgwatshebetso e tshepahalang, tshireletseho ya deitha, tshebetso ya ka yona nako eo, tjhaelomonwana ya bafani ba tshebeletso, boitokisetso ba balefalakegetho, thupelo, ho fokiswa ha boqhekanyetsi,

nyalano ho tshelweng ha madiboho, tshehetso ya sepolotiki mmoho le nonyomaikutlo ya bakgathatema.

SARS e ananela hore ho amohelwa ha Mmotlolo wa VAT e Dijithale o tla hloka hore ho be le botsetedi ba thekenoloji, momahanyo ya mekgwatshebetso, ntlafatso ya metjha, boitokisetso ba mokgatlo mmoho le ditjeo tsa tshebetso. Tekanyetso ya ditjeo tsena e tla fapafapana ho latela boholo, botshopodi le ho butswa ha tsa dijithale tsa mokgathatema ka mong. Ho latela seo ho ithutilweng sona matjhabeng ho bonahala hore ditjeo tsa ho phethahatswa ha sena di tla nyoloha nakong e kgutshwane, ho ka unwa molemo o moholo ka lebaka la ntlafalo ya tsa othomathike, ho ntlafala ha boikobelo, phokotso ya matsapa a tsa taolo, boleng bo ntlafetseng ba deitha mmoho le tsela e batlang e ntlafetse ya taolo ya lekgetho. SARS e tla tswela pele ho buisana le bakgathatema ka nako yohle ya motjha wa nonyomaikutlo ho utlwisisa kgahlamelo ya ditjeo mmoho le ho tla ke mekgwa e loketseng ya tshehetso, hahoholo bakeng sa balefalekgetho ba bannyane le ba ntseng ba thuthuha.

Ho fihlella melemo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale, mekgatlo e fapaneng ya bakgathatema e tla lokela ho nka mehato e itseng ho hlophisa botjha ditshebetso tsa yona. Kananelo e atlehileng ya mmotlolo e hloka diphetoho tse tsamaisanang tsa thekenoloji, metjha le batho.

9.1 Kgahlamelo ya molao

Ho fetolelwa ha VAT ho ba ya sejwalejwale ho hloka ho phethahatswa ho tswellang ha moralo wa tshebetso o hlakileng wa molao ho tshehetsa *e-Invoicing*, *IF* mmoho le boitlamo ba karolelano ya deitha le *e-Reporting*. Ditokiso tsa molao di habile ho fana ka nnetefaletso ya tema tse kgathwang, boitlamo le ditokelo tseo SARS, balefalekgetho mmoho le bafani ba tshebeletso ba nang le tsona, ha ka lehlakoreng le leng ho ntse ho kgontshwa hore pele ho be le boithaopi mme bona bo latelwe ke kananelo e tlamang. Moralo wa tshebetso o tla tataiswa ke tse hlwahlwa tse etsahalang matjhabeng, mme hona ho tla hlalosa tsa bohlokwa tse kang diinvoese tsa elektronike, dielemente tsa bohlokwa tsa invoese, disemantiki tsa dimmotlolo tsa deitha, *syntax*, tshebedisano ya mekgwatshebetso mmoho le *e-Reporting*. Sena se tla boela se theha maemo a mabapi le ho ntshuwa ha diinvoese tsa elektronike tse sa nkeng lehlakore ho tsa thekenoloji, tse nyalanang le tsa matjhaba, tse kgonang ho ka sebediswa, tse

baballang tjhelete le tse loketseng di-MSME mmoho le ditransekeshene tsa kgwebo. Melao e tla shebana le dingongoreho, tshireletso ya deitha, ho ntshuwa ha disetifikeiti mmoho le ho dumellwa ha bafani ba ditshebeletso, sephiri mmoho le ditlhoko tse amehang tsa puso.

9.2 Kgahlamelo hodima Thekenoloji ya Tlhalisoleseding (IT)

Tlhaloso ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale ke qeto e hlokolosi e tlang ho tataisa ho kgethwa, tshibollo, ho tehwa le tokisetso ya IT mmoho le moralo wa motheo wa *software* e hlokehang ho tshehetsa ho phethahatswa ha sena Afrika Borwa. Qeto ena e tla tshehetswa ke Bolaodi ba Marangrang bo tlang ho kgethwa, *IF*, maemo a amanang le sena mmoho le diphetho tsa kgetho e amehang le metjha ya phumants'ho eo ha jwale e ntseng e phethelwa ke SARS.

Balefalekgetho ba tlameha ho nnetefatsa hore mekgwatshebetso ya akhaonting/ERP e nyalana le maemo a matjha a *e-Invoicing*. Sena se ka nna sa akaretisa dintjhafatso tsa *software*, dintlafatso kapa kgonahalo ya hore mekgwatshebetso e teng e nkelwe sebaka ke e meng. Dihlopha tsa IT di tla lokela ho tla ka tsela ya ho hokahana le bafani ba tshebeletso ya *IF* ba kgethilweng ka tsela e sireletsehileng le ho phethahatsa mehato ya tshireletso ho sireletsa botshepehi le sephiri sa deitha ya ditransekeshene.

Barekisi ba hlohang bokgoni bo hlokehang ba *e-Invoicing* ba tla tshwanela ho ntlafatsa kapa hona ho ikamahanya le tse loketseng tsa akhaonting, ERP kapa *software* e loketseng ya ho ntshuwa ha diinvoese, kapa ba sebedise bafani ba tshebeletso ba tjhaetsweng monwana ba Ntlha ya Phihlello ho fetolela deitha ya jwale ya diinvoese ho ya ho ya sebopeho se laetsweng. Bakeng sa balefalekgetho ba banyenyane, diphothale tsa bafani ba tshebeletso kapa dithuluse tse nolofaditsweng tsa dijithale di ka nna tsa tshehetsa tsela e sebetsang ka nnete le tsela ya ho fetohela ho sena ka tsela ya mekgahlelo.

SARS e tla boela e buisana le bafani ba tshebeletso mabapi le dimmotlolo tsa tefo ya botho, ho lekola boikgethelo ba thuso ya tefo kapa boo ho bona ditjeo di leng tlase teng.

Ka lebaka la hore kananelo ya sena e tla be ntho e tlamang le ha e tla be e phethahatswa ka mekgahlelo, mekgwatshebetso ya kgale le e metjha e ka nna ya sebetsa ka tsela e bapileng ho phatlalla le dikarolo ho fihlela phetoho e felletseng e fihlellwa.

9.3 Kgahlamelo hodima Ditjhelete le Metjha ya Boikobelo ba Lekgetho

Mafapha a balefalekgetho a tsa ditjhelete, akhaonting, le a tsa lekgetho a tla lokela ho hlophisa botjha metjha ya ona ho tswa ho a nako e itseng, a moo boitokisetso ba kgutliso ya VAT bo etswang ka matsoho ho ya ho metjheng eo ho yona transekeshene e dulang e behilwe leihlo ka dinako tsohle. Hona le ho hlophisa deitha ha kgwedi e feela bakeng sa dikgutliso, a tla lokela hore hannyanehannyane a suthela mokgweng wa ho beha leihlo nnetefatso ya othomathike ya diinvoese le ho shebana le mekgelo eo mokgwatshebetso o tla beng o e hlahisa ka yona nako eo. Sena se hloka hore ho be le tsela e ntjha ya ho shebisisa mesebetsi e kang ya ho tsepamisa diinvoese, ho faelwa ha lekgetho, mmoho le ka moo poloko ya direkoto e tsamaiswang kateng. Taolo tsa kahare le tsona di ka nna tsa suthela metjheng e seng e boletswe pejana. Ka mora nako, tema e kgathwang ke dihlopha tsa ditjhelete e tla fetoha mme tsepamiso ya maikutlo e tla ba hodima nnetefatso ya boleng ba deitha mmoho le ka moo mekgelo e tshwarwang kateng hona le ho sebetswa ha dipalo tsa lekgetho tse etswang kamehla.

9.4 Kgahlamelo ya sena hodima boitokisetso le thupelo ya Mokgatlo

Botsamaisi ba tsa diphetoho e tla ba ntho ya bohlokwa bakeng sa balefalekgetho mmoho le SARS. Balefalekgetho ba tlameha ho etsa meralo ya ho rupella basebetsi ba bona ho sebetsa ka mekgwatshebetso e metjha ya *e-Invoice* kapa ya diphothale tsa baneledi ba tshebeletso. Dikgokahanyo tse hlakileng tsa kahare mmoho le kgonahalo ya tekolobotjha ya maano ho tla thusa hore ho be le diphetoho tse thellang feela ho tswa mofuteng wa pampiri ho ya ho wa diinvoese tsa elektronike le ho leba ho diphallo tse fellelseng tsa dijithale. Balefalekgetho ba ka ikgethela ho ba le dihlopha tse tsamaisang diprojeke tse tlang ho shebana le ho thusetsa tse mabapi le IT, ditjhelete, mmoho le mesebetsi ya boikobelo ka sepheo sa ho laola momahanyo le ho nyalanya diyuniti tsohle tse amehang tsa kgwebo. Ho buisana le mekgatlo ya indasteri le ho ithuta ho bomphatho le tse etsahetseng matjhabeng le tsona di ka thusa boitokisetso.

9.5 Kgahlamelo hodima Bafani ba Ditshebeletso bao e leng Baemedi

Bafani ba ditshebeletso bao e leng baemedi, ba kang, barekisi ba *software*, ditsebi tsa lekgetho mmoho le mekga e ananetsweng ya taolo, ke ba bang ba bakgathatema bao le bona ba tlang ho angwa ke sena. Tema ya bona ho ralweng ha tikoloho ena e ntjha ho bohlokwa ho nnetefatsa hore ho na le tse mabapi le puso, tjhaelomonwana, maemo a peholeihlo, melao e mabapi le ho jara boikarabelo mmoho le ditaolo tsa tshireletso hore ho be le tsela e sa fetofetoheng, tshepo le boitshwaro bo hlokang leeme ho phatlalla le marangrang. Sena se lokela ho etsa hore ho ananelwa ha sena ho be bonolo, mme se tla etsa hore ho be le matsapa a momahano ho phatlalla le tikoloho ena, mme sena se kgontshe Mmotlolo wa VAT e Dijithale ho sebetsa e le ka nnete.

9.6 Tshehetso le Tshebedisano

SARS e tla shebana le sena ka tsela e akaretsang bohle le e tlang tekatekano pakeng tsa ditlhoko tsa bakgathatema le thomo ya SARS. Sena se tla tshehetswa ke dipuisano tse etsahalang esale ka nako le tse tswellang le dikgwebo, ditsebi tsa lekgetho, difeme tsa *software* ya akhaonting, mekga ya indasteri mmoho le mafapha a amehang a mmuso. Ho tla ba le diwekshopo tsa kgafetsa ho fana ka tsa moraorao tjena, ho bokella maikutlo le ho rarolla tse kgathatsang. SARS e itlamme ho sebetsa mmoho le bakgathatema. Ka ho rera dintho ka tsela e hloko, le e butlebutle, le ka tshebedisanommoho le tshehetso ya bakgathatema, kananelo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale mona Afrika Borwa e ka laolwa ka tsela e tlang ho tla ka melemo e meholo le e tlang ho fokotsa ditshitiso.

9.7 Dikgwebo tse kgolo

Bongata ba balefalekgetho ba baholwanyane ba se ntse ba sebedisa ERP ya sejwalejwale kapa mekgwatshebetso ya sejwalejwale mme ba boemong bo botle ba ho etella pele kananelo ya sena pele ho bohle. Dikgwebo tsena di tla hloka hore di ntlafatse mekgwatshebetso kapa software tsa tsona hore di tsebe ho ntsha le ho amohela di *e-Invoice* ka sebopeho se

hlokehang, le ho kgetha mofani wa tshebeletso wa marangrang a *IF* ya tjhaetsweng monwana hore di tsebe ho hokahana le balekane ba tsona ba kgwebisano mmoho le SARS. Kananelo ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale karolong ena ho ka nna ha akaretsa dintlafatso hona le ho phethahatswa ha tse ngata tse ntjha. Sena se tla akaretsa momahanyo ya mokgwatshebetso wa ERP/Akhaonting le wa mokgwatshebetso wa sethala sa mofani wa tshebeletso ya kgethilweng, diteko tsa phallo ya deitha, mmoho le ho nnetefatsa hore metjha ka kahare e kang ya diakhaonto tse leshwang/fumanwang mmoho le diphallo tsa tshebetso tsa VAT di hlophiswa botjha ho shebana le ho nnetefatswa ha ka yona nako eo ha diinvoese le dikarabelo, mme sena se tla etsahala ka hore metjha ya jwale ya ho etsa dintho ka matsoho e fetolwe. Dikgwebo tse kgolo le tsona di hloka ho rupella dihlopha tsa tsona tsa ditjhelete le tsa IT ka metjha ena e metjha le ho di neha bokgoni ba ho lemoha melemo ya ho phethahala ha tshebetso kapele mmoho le ho thusa ho kganna kananelo ya tsena mathathamemeng a tsona a phepelo.

9.8 Dikgwebo tse Nnyane-nnyane, tse Nnyane le tse Mahareng (MSME)

Di-MSME di ka nna tsa tjamelana le diphephetso tse kgolwanyane kananelong ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale ka lebaka la kgaello ya mehlodi ya IT le ya ditjhelete mmoho le bokgoni ba tsona. SARS e ananela sena mme e na le meralo ya ho tshehetsa karolo ena ka ho e neha thuso e loketseng. Di-MSME di tla hloka hore butlebutle di suthe mokgweng o thehilweng hodima dipampiri, di-*spreadsheet* kapa diinvoeseng tsa PDF tse romelwang ka imeile, ho fetela mokgweng wa diinvoese tsa dijithale tsa phapanyetsano e kgannwang ke deitha, ka ho fetela mekgweng ya *software* ya akhaonting kapa ditharolong tse tliswang ke bafani ba ditshebeletso. Diphothale tsa bafani ba ditshebeletso kapa dithuluse tse nolofaditsweng tsa dijithale di ka tla ka tsela e sebetsang ka nako e na ya diphetoho, mme sena se tla tshehetswa ke ho phethahatswa ka mekgahlelo, tataiso le thuso ya ho tlwaela sena. SARS e ikemiseditse ho fana ka tataiso, thuto, le dikanale tsa tshehetso ho thusa karolo ena ka nako ena ya ho suthela mokgweng ona o motjha.

9.9 Ditheo tsa mmuso le tsa setjhaba

Lekala la setjhaba le kgatha tema ya ho ba moradi wa maano le ya ho ba mokgathatema tikolohong ya VAT ka ho ba bareki ba dithoto le ditshebeletso mme le kgohlela hantle Khoneng ya 4 jwalo ka Moreki/Moamohedi Mmotlolong wa VAT e Dijithale. Mafapha a mmuso mmoho le ditheo tsa setjhaba ba tla laelwa ho ananela di *e-Invoice* ho tswa ho bafepedi ka nako ya mokgahlelo o amehang leetong lena la ho phethahatswa ha sena. Ba tlameha ho nnetefatsa hore mekgwatshebetso ya phumantsho le ya ditjhelete e kgona ho amohela le ho sebetsana le di *e-Invoice*. Ho ananelwa ha *e-Invoicing* bakeng sa phumantsho ya setjhaba ho tla ntlafatswa ponaletso le ho fokotsa boqhekanyetsi tshebedisong ya ditjhelete tsa setjhaba. Sena se tla hloka hore ho be le thupelo ya basebetsi le ho ntlafatsweng ha mekgwatshebetso. SARS le mekga ya peholeihlo ya mmuso di tla hlophisa le ho phethahatsa maemo a tsitsitseng a tshebediso mmusong, le ho nyalanya sena le moralo wa tshebetso o batsi.

Bakgathatema bohle ba setjhaba ba mengwa ho ela hloko melemo ya tshebetso e phethahetseng e tliwang ke sena, ho lokela sena ha mekgwatshebetso mmoho le tekatekano pakeng tsa boikobelo bo ntlafetseng le ho nolofatsa tsa kgwebo.

9.10 Diphephetso le Dintlha tsa Bohlokwa tsa Katleho

Diphephetso tse kgolo tseo balefalekgetho ba tlang ho kopana le tsona kananelong ya Mmotlolo wa VAT e Dijithale di akaretsa ditjeo tsa ho phethahatsa sena, thuto e fokolang e mabapi le tsa dijithale, ho ba kgahlano le diphetoho, tshitiso ho tsa kgwebo, botshopodi ba melao, momahanyo ya mekgwatshebetso, tshireletseho ya deitha le ho hodiswa ha sena.

Diphephetso tsena di tla arabelwa ka thuso ya dipuisano tse mabapi le leano la mmuso, tshebedisanommoho ya bakgathatema, dikanale tse loketseng tsa thekenoloji, meralo ya nako e telele ya ditjeo, *software* e loketseng, thupelo, botsamaisi ba diphetoho mmoho le ditaolo tse matla tsa tshireletso ya deitha.

Dintlha tsa bohlokwa tsa katleho di akaretsa meralo e matla, mawala a hlakileng, dikgokahanyo tse phethahetseng mmoho le tshebedisano e tswellang le bakgathatema ho nnetefatsa kananelo le phethahatso e atlehileng.

Kgaolo ya 10: Phethelo

Mmotlolo wa VAT e Dijithale ha se feela ntlafatso ya thekenoloji, empa ke ho ralwa botjha ha boenjeneri ba tikoloho ya VAT. Leeto lena ke lenaneo la dilemolemo mme le hloka dikarolo, mekgwatshebetso, le bakgathatema ba bangata ho sebetsa mmoho ho fihlella melemo e felleletseng.

Phetoho ena e tla dumella hore ho be le ho fetohela mokgweng wa taolo ya VAT o kgannwang ke dijithale, o bonaletsang le o tsetsepetseng. Bakeng sa balefalekgetho, sena se tliša tsela e bonojwana, e lepehang le e seng tshopodi, e ntlafatsang nnetefaletso le moo "lekgetho e bang ntho e iketsahallang feela".

SARS e mema bakgathatema ho fana ka maikutlo mabapi le Pampiri ena ya Dipuisano, e be maikutlo a mabapi empa a sa felle feela hodima tse mabapi le phetoho ya dijithale, thekenoloji, botsamaisi ba diphetoho, dinako tsa phethahatso, boitokisetso, ditjeo, diphephetso le melemo, ho nnetefatsa seabo sa tshebedisano le ho bopa Mmotlolo wa VAT e Dijithale wa maemo a lefatshe.

Maikutlo a tlameha ho nyehelwa ka la 16 Mphalane 2026 ka ho sebedisa linki ena ya nonyomaikutlo ya *Qualtrics*:

https://sars.qualtrics.com/ife/form/SV_e2NAmnTnnGOBci2

SARS e tla ananela le ho momahanya dinyehelo tsohle tsa bakgathatema. Dipuisano le bakgathatema ba bohlokwa, ho akareditswe le mekgatlo, barekisi ba *software*, meifo ya mmuso le ya setjhaba mmoho le balefalekgetho e tla etsahala ka thuso ya dihlopha tse bopehileng hantle tsa tshebetso, ka sepheo sa ho fumana maikutlo a tebileng a mabapi le Mmotlolo wa VAT e Dijithale o lohothwang. Dipuisano tsohle di tla qetella di lebisitse tshibollong le kananelong ya leano la makgaolakgang ha ka lehlakoreng le leng bakgathatema ba ntse ba behwa sehlohlolong sa ditaba mabapi le tse ntseng di etsahala.

Tjhebahalo ya dinako tsa motjha wa dipuisano ho fihlela ho ananelwa leano lena e eme tjena:

VAT Modernisation – Consultation Process Timeline		
A high-level timeline for the consultation process until policy adoption is as follows:		
No.	Activity	Indicative Timeline
1	Publication of the VAT Modernisation Consultation Paper	Week 1
2	Stakeholder Notification and Distribution of Consultation Material	Week 1
3	Public Consultation and Written Submission Period	60 Days (8 Weeks)
4	Consolidation, Analysis and Consideration of Stakeholder Feedback	Weeks 1-14
5	Sector-Specific Engagements and Further Stakeholder Consultations	Weeks 15 - to Policy Adoption
Subsequent Deliverables		
6	Publication of the Consultation Findings Report	To Be Communicated
7	Publication of Draft Regulations (where applicable)	To Be Communicated
8	Publication of the VAT Digital Model and Technical Specifications	To Be Communicated

Setshwantsho sa 3: Dinako tsa Motjha wa Dipuisano